

Hur skapar man en god arbetsmiljö inom storskalig grisproduktion

Råd & rekommendationer – del 1

Strukturförändringen inom svensk grisproduktion har varit och är fortfarande mycket intensiv. Antalet grisar per företag ökar mycket snabbt medan antalet företag samtidigt minskar. Den storskaliga grisproduktionen innebär såväl problem som möjligheter och en försämrad arbetsmiljö kan bli resultatet av en dåligt genomförd strukturomvandling. Under ett helt verksamhetsår genomförde forskare från Sveriges Lantbruksuniversitet (JBT) i Alnarp en omfattande undersökning av den fysiska och psykosociala arbetsmiljön bland sysselsatta hos ett tiotal stora grisproducenter i södra Sverige. Med bakgrund av arbetsmiljöanalysen har Råd & Rekommendationer för djurskötare utarbetats till stöd för företagare och arbetsledare i hur man kan skapa en god arbetsmiljö inom storskalig grisproduktion

Fysikaliska/kemiska arbetsmiljöfaktorer

I stora produktionsenheter kan buller såsom höga skrik från grisar, monotona och höga ljud från högttryckstvätt, tvättrobot, irriterande ljud från metallgrindar och båsavskiljare vara besvärande arbetsmiljöfaktorer för de sysselsatta i grisstallar. Vibrationer från verktyg såsom tandslip och högttryckstvätt är andra arbetsmiljöfaktorer som inom storskalig grisproduktion kan utgöra en hälsorisk för personalen. Underhåll av ventilationssystemet är ofta nedprioriterat, vilket kan innebära försämrad kapacitet och dålig luftkvalitet i stallarna. Mörka stallar och svag belysning försämrar synförmågan - få mer ljus i stallarna genom ljus färgsättning av väggytor och inredning och rengör ljusarmaturen. Damm är fortfarande ett stort problem i grisstallarna. Förutom tekniska förbättringar såsom dimmspridning, dammsugning och ytbehandling av gångtytor är användning av andningsskydd väldigt viktigt.

Buller – skrik från grisar & teknik

- Generell rekommendation: Ljudnivån bör inte överstiga 80 dB (A) under en 8 timmars arbetsdag. Impulsljud (115 dB (A)) kan accepteras om dessa är av en varaktighet mindre än 1 sekund (AFS 1992:10)
- Vid utfodring bör hörselskydd användas som dämpar olika ljudnivåer eller öronproppar i mobilsnöre runt halsen (lätta att ta av och på)

- Hörselskydd bör användas vid vistelse i utrymmen under rengöring med tvättrobot och/eller högttryckstvätt
- Exempel på hörselskydd som inte stänger omvärlden ute, men skyddar mot skadligt buller samtidigt som varningssignaler, skrik från klämda djur samt andra eventuella faror uppfattas bättre. Inbyggd FM/AM radiomottagare, kan anslutas till telefon eller kommunikationsradio för tvåvägskommunikation.
- Grindar bör vara korrekt inställda och försedda med gummiisolering vid metalliska kontaktytor

Vibrationer – verktyg & högttryckstvätt

- Investera i en tvättrobot – den sparar både tid, tar bort ett tråkigt och smutsigt arbetsmoment, minimerar risk för vibrationsskador och minskar personalens infektionsrisk från blöt gödsel som spolats lös.
- Vid tandslipning är en ergonomisk utformad tandslip med ett format handgrepp att föredra. Är det inte möjligt att använda en sådan rekommenderas det att ta korta och täta pauser eller varva arbetsuppgifter med en arbetskollaga

Klimat – värme, kyla & drag

- Gör regelbundna funktionskontroller och rengöring av ventilationssystemet – Är fläktar och temperaturreglering korrekt inställda? Öppnar och stänger tilluftsspjäll som de skall? Få ett serviceavtal med din leverantör!
- Planera arbetet så arbete i kalla utrymmen samordnas
- Vid arbetsuppgifter i skiftesvis kalla och varma utrymmen bör personalen ha tillgång till klädesplagg i nära anslutning till kalla utrymmen
- Temperaturreglerande klädesplagg (jacka, väst) rekommenderas

Belysning – i stallar & grisboxar

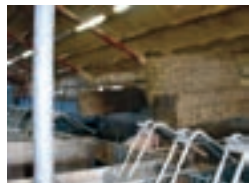
- Ljusarmaturer rengöras regelbundet
- Pannlampa kan användas vid synkrävande arbetsuppgifter t.ex. kastning
- Tids- och intensitetsstyrd belysning – både för djurens och djurskötarnas bästa (dags-, natt-, arbets- och vilobelysning)
- Mörka färger suger ljus och ljusa färger reflekterar ljus - måla väggar, tak och inredning i ljusa färger

- Vinkla belysning i taket så ljuset även kommer i ut hörnorna och i smågrishyddorna

Damm – från strö, foder & hud

- Generell rekommendation: Halten av organisk damm bör inte överstiga 5 mg/m³ luft (AFS 1993:9)
- ANDNINGSSKYDD BÖR ALLTID ANVÄNDAS vid dammiga arbetsmoment!
- Personliga andningsskydd skall vara lätt tillgängliga i personalskåpen i omklädningsrummet
- Vid sopning bör en lövkrafta eller en dammsugare användas istället för kvasten
- Om möjligt, bör dimmspridare installeras i stallet – det mår både djuren och djurskötaren bra av. Dessutom kan dimmspridningsanläggningen användas som blötläggning före tvättning!
- Vid nybyggnation eller renovering – tänk på att djurskötarnas gångtytor bör vara lätta att hålla rena. Golvet får inte ha för kraftiga ”mönster”, men måste ändå vara halkfria
- Ytbehandla golven (drivgångarna) så golven blir smutsavvisande och lättare att rengöra för djurskötarna
- Manuell ströning i sugsugstallet kan t.ex. ersättas med montering av ”halmhyllor” på väggen eller med mekanisk ströning och halmhantering på räls
- Foderdamm kan minimeras vid användning av blötutfodring i stället för torrutfodring

Råd och rekommendationer” bygger på en undersökning och analys av arbetsmiljöförhållanden på ett antal större grisproduktioner i södra Sverige. Projektet ”Storskalig grisproduktion – framtidens arbetsplats för den yngre generationen” – har finansierats av Stiftelsen Lantbruksforskning och Swedish Meats

Kontaktperson:

Christina Kolstrup,
Sveriges Lantbruksuniversitet, JBT
Temagrupp Arbetsvetenskap
Box 88, 230 53 Alnarp.
Telefon: 040-41 54 00.
E-post: christina.kolstrup@jbt.slu.se

Bättre förtjänst på slaktgrisar

Den genomsnittliga producenten av slaktgrisar kan förbättra sin förtjänst mer än den genomsnittliga smågrisproducenten. Detta sade VD Orla Grøn Pedersen, Landsudvalget for Svin, på årsmötet i Herning.

ekonomi

Slaktgrisproducenterna har större möjligheter att förbättra resultaten än en genomsnittlig smågrisproducent. Många nya anläggningar med slaktgrisar har år efter år klart bättre resultat än äldre anläggningar. Grisarna hos en genomsnittlig producent växer 833 gram om dagen medan grisarna hos de bästa producenterna växer över 1000 gram per dag.

Även foderförbrukningen skiljer. Hos de genomsnittliga producenterna ligger förbrukningen på 2,9 FE:s per kg tillväxt medan den är 2,6 FE:s hos de bästa. Den genomsnittliga producenten har en dödlighet omkring fyra procent medan den är halverad hos de bättre producenterna.

750 suggor

Framtiden finns hos de som är integrerade och har ca 750 suggor. Dessa är klart mindre sårbara när det gäller avsäntningen.

Kommentar: Tydligt är det så även i Dan-

55 öre mindre för grisköttet väntas i Danmark i år

Ordföranden i Danske Slakterier, Bent Claudi Lassen, sade vid Landsudvalget for Svins årsmöte att noteringen för griskött sjunker det kommande året med 45 danska öre, drygt 55 svenska, per kg kött och hamnar därefter på 8,25 dkr före restbetalning.

grispriserna

För ett år sedan gjorde Lassen också ett ut-

mark att smågrisproducenterna där, liksom i Sverige, har sämre lönsamhet än slaktgrisproducenterna. Men utan smågrisar uteblir lönsamheten även hos slaktgrisproducenten. Integrering är nödvändig. Källa Landbrugssavisen /Nils

talande om priset för 2005. Det blev 30 öre lägre än bedömningen.

Borde ha trimmat slakterierna ännu hårdare

Enligt ordföranden i Landsudvalget for Svin, Lindhart B Nielsen, är priset för lågt redan nu. Vi borde ha trimmat slakterierna ytterligare, sade han.

Kommentar: Enligt det stora utbud av griskött som förekommer i världen är detta troligen trovärdigt. Om priserna sjunker i Danmark och EU finns stor risk att de även sjunker i Sverige. Då blir lönsamheten sämre. Det som kan förändra bilden är om t ex fågelinfluensan, som breder ut sig, eller det sker utbrott av andra sjukdomar, t ex mul- och klövsjukan. Den enes bröd...

Ryssland har stängt importen för allt kött från vissa regioner i Brasilien. Nya fall av mul- och klövsjukan upptäcks och det kan ta lång tid innan gränserna öppnas igen. /Nils

GRISPRODUCENTER I HALLAND!

Grisar från Halland uppfyller vår målsättning om korta gristransporter för bästa djuromsorg och miljö

Anmäl dina grisar till oss!

Vi har marknadens bästa avräkningspriser

AB GINSTEN SLAKTERI, Harplinge Tel 035-171 600, 070-594 82 72

MLM säljer, monterar, servar allt för ditt stall

Peter och Mats

Janne, Jimmy och Oskar

Anders

Inga projekt är för stora eller små. Vårt huvudsortiment kommer att levereras av Big Dutchman Scandinavia. Telab i Tråvad sköter el och elservice, samt data, PLC, m m.

Vi tillhandahåller bl a:

• Ventilation	• Blötutfodringar	• Torrutfodringar	• Montage
• Inredning/spalt	• Utgödslingar	• Vasslesilor	• Elservice
• Fodersilor	• Foderskruvar	• Vatten till grisar	• Gödselpumpar

Har ni frågor eller funderingar på att bygga om eller till, tag gärna kontakt med oss!

Peter Larsson 070-644 50 02

Mats Lennartsson 070-542 05 09

Jimmy Svantesson 070-870 88 44

Gammeltråvad, 534 92 Tråvad
Tel 0512-205 09
milm.bigd@telia.com

Mågårdens, 534 92 Tråvad
Tel 0512-202 06
jimmy@travadsel.se